

1. Situering

1.1. Wat is de "billijke vergoeding" ?

Zie ook <http://www.bvergoed.be>

De billijke vergoeding is de vergoeding die moet worden betaald voor het **publieke gebruik van het muziekrepertoire van de uitvoerende artiesten en muziekproducenten**. De uitvoerende artiesten en producenten kunnen niet verhinderen dat men hun repertoire gebruikt voor weergave in het openbaar. In ruil daarvoor heeft de wetgever aan deze uitvoerende artiesten en muziekproducenten een automatisch recht op vergoeding toegekend. De billijke vergoeding is dus verschuldigd bovenop de aankoop prijs van een cd zodra men deze niet enkel in privékring maar ook publiek afspeelt.

Het gaat hier om Europese wetgeving die een federale toepassing kreeg (auteursrechten zijn een federale bevoegdheid). Oorspronkelijk werden alleen de auteurs-componisten vergoed (Sabam). Vanaf oktober 1999 wordt in België ook de billijke vergoeding geïnd. De federale wet van 30 juni 1994 en de uitvoeringsbesluiten (vanaf juni 1999) maakten dit mogelijk.

De inning en herverdeling van deze vergoeding is uitbesteed aan private organisaties (beheersvennootschappen) die vanuit de federale overheid worden gecontroleerd.

Voor de billijke vergoeding zijn er op dit moment nog twee beheersvennootschappen actief:

1. **Uradex** voor de uitvoerders/muzikanten
2. **Simim** voor de producenten

Deze beheersvennootschappen staan zowel in voor de inning als voor de distributie van de geïnde gelden en de controle ter plaatse. Ze gaan vanuit hun opdracht actief op zoek naar verschuldigde betalingen van billijke vergoeding. In een eerste fase concentreerden ze zich vooral op de profit sector (winkels, kappers, horeca...) maar stilaan wordt ook de non-profit sector systematisch in kaart gebracht.

De **tarieven** voor de billijke vergoeding worden centraal (in overleg met de FOD economie en de sector) vastgelegd. Ze worden berekend op basis van een aantal parameters zoals aard van de ruimte (winkel, cultureel centrum, ...), aantal m² van de ruimte, de aard van de activiteit (met of zonder drankaanbod, met of zonder dansgelegenheid, ...).

Er zijn twee mogelijkheden om als organisator de vergoeding te betalen: ofwel per afzonderlijke activiteit (**tijdelijke activiteit**), ofwel via een (voordeliger) **jaartarief** voor een specifieke ruimte of permanente uitbating (bijvoorbeeld voor een jeugdhuis of voor een cultureel centrum). Wanneer voor de ruimte waarin de activiteit gehouden wordt een jaarovereenkomst werd afgesloten, hoeven de gebruikers van die ruimte geen afzonderlijke vergoeding meer te betalen en geen afzonderlijke aangifte meer te doen voor hun activiteit. Soms verrekent de eigenaar van een ruimte waarvoor hij een jaarovereenkomst afsloot dit weliswaar (gedeeltelijk) in de gebruikersprijs.

In vele gevallen sluiten de gemeenten of andere actoren/eigenaars nu al jaarovereenkomsten af voor wat men de ‘usual places’ noemt, nl. infrastructuur die specifiek gebouwd is voor activiteiten waarbij mechanische muziek wordt gebruikt. (gemeentelijke culturele infrastructuur, parochiezalen enz.) De activiteiten in deze locaties zijn op dit moment dus al grotendeels gedekt. Het probleem bevindt zich dus vooral bij occasionele activiteiten op locaties die daar normaal gezien niet voor bestemd zijn.

1.2. Naar een concretisering van het regeerakkoord

Het Regeerakkoord 2004 – 2009 bevat onder de rubriek Verenigingen en Vrijwilligers de volgende passus *“De Vlaamse overheid zal de billijke vergoeding financieel en administratief ten laste nemen en onderhandelt de financiering van een vrijstellingsregeling inzake auteursrechten voor sociaal-culturele verenigingen.”*

Van bij aanvang van deze regeerperiode heeft minister Bert Anciaux, in hecht overleg met het kabinet van de minister-president, gezocht naar een concretisering van deze doelstelling. De vele en intensieve contacten met zowel de beheersvennootschappen Uradex en Simim als met het betrokken middenveld (verenigd in ISOC), hebben uiteindelijk een oplossing opgeleverd in de vorm van een overeenkomst met de beheersvennootschappen van de billijke vergoeding.

Deze oplossing was niet evident. Oorspronkelijk werd een voorstel ontwikkeld waarin de lokale besturen zouden worden uitgenodigd om voor hun plaatselijk verenigingsleven een **globale vrijstellingsregeling** billijke vergoeding te bedingen. Op die voorwaarde zou de Vlaamse overheid hen financiële steun gegeven hebben. Deze oplossing werd door de VVSG niet gunstig onthaald. De reden was duidelijk: volgens de VVSG, en dat bleek ook zo in de praktijk, betalen steeds meer gemeentebesturen een “jaartarief” voor hun eigen infrastructuur. Daarmee worden alle gebruikers van gemeentelijke infrastructuur niet alleen vrijgesteld van betaling maar meteen ook ontlast van administratieve lasten. Een groot deel van dat probleem was dus al opgelost. Een jaartarief is ongeveer het equivalent van vier avondtarieven. Dit betekent dat de meerkost van een jaartarief eigenlijk geen noemenswaardige impact heeft – of kan hebben – op de tarieven van deze zalen.

Nadat dit eerste spoor niet opportuun werd geacht, werd in een **tweede fase** intensief en constructief onderhandeld met de beheersvennootschappen **Uradex en Simim**.

Er zijn in Vlaanderen vier circuits waarin verenigingen en vrijwilligers hun publieke activiteiten ontwikkelen.

1. De zalen en accommodaties van de overheden, vooral de gemeentebesturen . In deze zalen wordt meestal het jaartarief toegepast. M.a.w voor de gebruikers daarvan zijn er geen administratieve lasten. De relatief beperkte kost leidde niet of nauwelijks tot een prijsverhoging.
2. De zalen van parochies en andere niet-commerciële actoren. Volgens Simim en Uradex schakelen deze zalen steeds meer over op een jaartarief. Dus ook hier een gelijkaardig effect op de gebruikers. Daarbij dient vermeld dat deze zalen ook vaak voor niet sociaal-culturele bezigheden worden gebruikt: koffietafels, communic- of trouwfeesten enz. Het betalen van een jaartarief dekt ook de billijke vergoeding voor deze activiteiten.
3. De zalen van commerciële aanbieders: hier gaat de Vlaamse overheid niet optreden.
4. Alle activiteiten en bezigheden die plaatsvinden op plaatsen, in gebouwen enz. die uitzonderlijk voor dergelijke activiteiten worden gebruikt, o.a straat, buurtplein, schoolplein,

verenigingslokaal, schuur enz. Kortom: plaatsen waar gewoonlijk geen activiteiten plaatsvinden.

De jeugthuizen zijn in deze context best apart te vermelden: ze sloten zelf een eigen, voordelige convenant af met de beheersvennootschappen.

Uit deze analyse bleek dat er enkel nog een echt probleem bestond voor alle activiteiten die plaats vinden in de niet-gebruikelijke accommodatie en op **occasionele plaatsen**. We hebben de concretisering van de oplossing daarom juist op dit aspect toegespitst.

Oorspronkelijk bleken er vele knelpunten, niet in het minst omdat de beheersvennootschappen wettelijk geen “bulk”-afspraken mogen maken en zelfs geen kortingen mogen toestaan. Zij worden geacht om bij elk gelegenheid waarop de billijke vergoeding betrekking heeft – en dat is quasi alles buiten de huiselijke kring – op te treden en de geldende tarieven toe te passen.

Er werd verder gezocht naar een manier om de **verplichte registratie van de individuele aangiften** zo licht mogelijk te maken. Het oorspronkelijk doel om elke administratieve verplichting, dus ook een registratie, te vermijden, werd verlaten. Niet alleen omdat het juridisch moeilijk zou zijn maar ook omdat het betalen van de billijke vergoeding niet mag worden losgekoppeld van zijn intrinsieke waarde, dat is het vergoeden van de prestaties van de uitvoerende musici en de daarbij betrokken producenten.

Samenvattend werd er maximaal gestreefd naar een haalbaar en betaalbaar systeem waarbij de Vlaamse overheid, onder specifieke omstandigheden en voor specifieke doelgroepen, de betaling van de billijke vergoeding overneemt, zonder dat dit systeem verwordt tot een anonieme derde betaler.

Voor de invulling van de **overeenkomst** golden volgende richtlijnen:

- Doelgroepen: alle plaatselijke vrijwilligersorganisaties: verenigingen allerlei, actiegroepen, straat-, buurt- en schoolcomités. We sluiten uit: welzijns- en gezondheidsinstellingen, sociaal-economiebedrijven en scholen omdat deze quasi volledig geprofessionaliseerd zijn. Maar als daarin vrijwilligerswerk actief is, wordt dit meegenomen;
- Occasionele activiteiten: het gaat over bezigheden die door deze verenigingen eerder uitzonderlijk worden aangeboden: fuiven, kwissen, bonteavonden, feesten, vieringen, beurzen, open-deurdagen enz.. De overeenkomst definieert evenementen als volgt: “een uitzonderlijke activiteit die gedurende één of meer aansluitende dagen plaatsvindt naar aanleiding van een gebeurtenis van voorbijgaande aard.”;
- Occasionele plaatsen: niet in zalen die gewoonlijk voor dergelijke activiteiten worden gebruikt, kortom de gemeentelijke en andere feest- en evenementenzalen. Definitie uit overeenkomst: “Elke buitenruimte waarvoor geen jaartarief betaald wordt of elke binnenruimte waarvoor geen jaartarief betaald wordt en waarin tijdens het voorgaande kalenderjaar minder dan vijf of vijf activiteiten plaatsvonden waarvoor een billijke vergoeding werd betaald of moest worden betaald”.
- Relatief kleinschalig: grootschalige megafestaties worden uitgesloten. We doen dit door twee duidelijke parameters te stellen: een maximum inkomgeld van 6 € en een maximumfactuur van 100 €.

Het was belangrijk om hiervoor over een eenvoudig maar hanteerbaar systeem te beschikken, dat alle partijen rechtzekerheid geeft. Daarom maakten we volgende afspraken:

- Alle initiatiefnemers die zich binnen deze regeling herkennen kunnen via een interactieve webstek een simulatie maken;
- Hen wordt gevraagd om een aantal gegevens in te voeren: wie ze zijn, waar alles plaats vindt en wanneer, welke soort van activiteit, inkomgeld enz;
- Indien uit één van deze antwoorden blijkt dat de aanvrager niet in aanmerking komt, dan wordt dit duidelijk gemaakt. Dit kan bijv. door de plaats. Als dit een zaal is die gewoonlijk

voor deze activiteiten wordt gebruikt, dan zegt het systeem “neen”. Of als de inkomprijs te hoog ligt. Maar ook indien het maximumfactuur de 100 € overschrijdt. Dit kan door bijv. de grootschaligheid;

- Indien blijkt dat de aanvrager in aanmerking komt, dan kan deze aanvraag gemaïld worden. De aanvrager krijgt dan per kerende mail een bewijs dat de activiteit is aanvaard en dat de Vlaamse overheid de factuur van x euro voor haar rekening neemt. Dit bewijs bevat ook de modaliteiten die de aanvrager invulde. Bij controle door de beheersvennootschappen zullen deze modaliteiten worden gecheckt. De aanvraag kan gebeuren tot 1 dag voorafgaand aan de activiteit. De kerende mail geeft dus rechtszekerheid dat de billijke vergoeding werd betaald...weliswaar door de Vlaamse overheid;
- Twee keer per jaar verzamelen de beheersvennootschappen de facturen en rekenen die aan aan de Vlaamse Gemeenschap;
- Activiteiten die plaatsvinden in het tweetalig gebied Brussel Hoofdstad worden enkel voor vrijstelling aanvaard indien ze georganiseerd worden door plaatselijke organisaties die bij een door de Vlaamse overheid erkende en / of gesubsidieerde organisatie zijn aangesloten.

Al deze afspraken worden in de overeenkomst tussen de Vlaamse Gemeenschap en beheersvennootschappen geregeld, met een optie tot en met 2009. Hierbinnen werden afspraken gemaakt over onder andere modaliteiten, controle, financies, privacy van gegevens enz. Zo wordt deze afspraak met de betrokken beheersvennootschappen structureel verankerd tot en met 2009.

2. Samenvatting van de inhoud van de overeenkomst

De overeenkomst bevat samengevat de volgende elementen:

- Globaal: De overeenkomst stelt de verenigingen vrij van betaling van de billijke vergoeding door het invoeren van een derdebetaler regeling ten laste van de Vlaamse Gemeenschap. Administratief streeft de overeenkomst naar een vereenvoudiging door het invoeren van een specifieke webstek voor de aangifte. Deze regeling is beperkt tot een aantal actoren en voor een specifiek aantal initiatieven die zij ontwikkelen.
- De beoogde actoren: de overeenkomst beperkt zich tot lokale verenigingen en vrijwilligersinitiatieven, ongeacht de sector waarin zij actief zijn. Dit betekent o.a. verenigingen voor het jeugdwerk, sociaal-cultureel werk, sport, erfgoed, (roerend en vooral onroerend), amateurkunsten, noord-zuid (ontwikkelingssamenwerking), vrijwilligerswerk in de gezondheids-, welzijns- en verzorgingssectoren, buurt-, straat- en school/oudercomités, senioren, carnavalverenigingen enz.
- De overeenkomst beperkt zich eveneens qua soort activiteiten: het betreft kleinschalige, occasionele en plaatselijke initiatieven die niet georganiseerd worden in zalen/gebouwen die speciaal voor feesten, fuiven enz. zijn bestemd. De reden voor deze uitsluiting: de grote meerderheid van gemeentelijke infrastructuur en een sterk groeiend aantal particuliere zalen (o.a. parochiezalen) maken gebruik van het “jaartarief billijke vergoeding”. Door dit tarief wordt de prijs per georganiseerde activiteit verwaarloosbaar én vervalt de administratieve last voor de huurders.

De lokale organisatoren kunnen zich via een webstek (met simulator) aanmelden en hun activiteit ingeven door het beantwoorden van vragen en het verstrekken van basisgegevens. Aan de hand van de aangegeven informatie zal deze webstek de mogelijke betaling door de Vlaamse Gemeenschap melden. Hierbij spelen nog twee parameters een cruciale rol:

- De toegangsprijs voor het initiatief (indien er toegangsprijs is) mag maximum € 6 bedragen;
- De factuur (die afgeleid wordt uit een combinatie van oppervlakte, maximaal aantal bezoekers, het schenken van drank, de mogelijkheid van dansen, het indoor of outdoor organiseren...) mag maximum € 100 bedragen.

Indien de aanvrager tegemoet komt aan de vereisten voor een vrijstelling, ontvangt deze per kerende een e-mail. Deze geldt als bewijs van zowel aangifte als vrijstelling, maar bevat ook de parameters die door de aanvrager werden gemeld, zodat daarop een eventuele controle van de

beheersvennootschappen kan gebeuren. De aangifte wordt dus “mechanisch” behandeld, maar kan aanleiding geven tot een kwaliteitscontrole.